

Minner fra Mariholtet

– Del III Krigsårene og skolegang

Av Olaug Stang Ariansen

Krigsårene

Jeg var bare 5 ½ år da krigen brøt ut, men jeg husker noe. Siden Mariholtet lå helt for seg selv, langt fra andre fastboende, hadde vi flere besøk av tyskere, såkalte razziaer. Vi opplevde besøk av dem seint på kvelden og om natten. De kunne høres på lang avstand før de banket hardt på døren og presenterte seg som Wehrmacht. De så under senger og rota i skuffer. Som oftest lette de etter forsvunne personer. Flere av tyskerne var lite kjent, så vi gikk ut i fra at de bare fulgte veien innover mot oss. De så nok på Mariholtet som beleilig for folk på flukt og for «gutta på skauen».

Det hendte tyskernes uventede besøk var ubehagelige, på kanten av skremmende. Min far ble en gang beordret med til en samlingsplass. Etter avhøret ble han sluppet fri. En annen gang kom en gruppe som skjøt hull i alle kanoene som lå i «Vika» og tilhørte hyttefolk. Deretter skjøt de 21 skudd gjennom døra på hytta Pustut. Det var helt unødvendig for der var det flere vinduer.

Når min mor skulle til byen var det ofte skyteøvelser ved Nøkle vann. Hun ble stoppet og mye tid gikk bort til forklaringer, språkproblemer var det også. Hver gang dette hendte var der nye tyskere. Til slutt spurte hun om å få pass, og da kjørte de henne til Møllergata 19 og passeringsbevis ble gitt. De vanlige byturene tok hele

dagen. Tre timer gikk bort til gange og trikkereiser, så det å bli stoppet ved Nøkle vann hadde ikke hun tid til.

Min far røykte pipe. Under krigen ble det snaut med tobakk så han prøvde å produsere til eget forbruk. Han kjøpte planter og plantet dem rett nedenfor gjødselhagen. Plantene ble svære og kraftige og de så kanskje fristende ut for hesten Blakken. Han spiste et stykke av friskt tobakksblad og fikk alvorlig lammelse og måtte tilslutt avlives.

Ole H. Stang står her med «Blakken» som ble forgiftet av tobakk.

Thereses utklipp om hesten «Blakken» som spiste et stykke av et friskt tobakksblad. Hesten fikk alvorlig

Skolegang

Mariholtet lå langt unna og tungvint til i forhold til bygd og skole. Jeg måtte derfor bo på barnehjem i fem år. Det ble gjort en avtale med barnehjemmet om hjemmebesøk annenhver helg og i alle skoleferier. Jeg forsto at jeg måtte ta hensyn til de andre barna, så jeg syntes ordningen var grei. Barnehjemmet lå ved Strømsveien. Jeg tok Østensjøbanen fra Østre gravlund til endestasjonen på Oppsal. Min far sto ofte med hesten ved Jerpseth og ventet på meg. Foreldrene mine hadde alltid ordnet så jeg fikk følge hjem de første årene. Det ble mest hyttefolket som hjalp oss begge veier.

Etter som tiden gikk og jeg ble eldre, måtte jeg gå alene. Alle hyttene var på den tiden revet, så det var ingen å ta følge med. Jeg måtte ikke glemme å gå innom Jerpseth

og hente posten og eventuelle varer. Ryggsekken var en fast ledsager. Høsten var verst, for da ble det tidlig mørkt. Da jeg hadde passert Ulsrudvannet, var det ingen gatelys og bare skog og kratt på alle kanter. Da jeg kom til Sarabråten, var det ofte nesten mørkt. Et av de eldste barna der fulgte meg av og til et stykke videre innover. Jeg visste at min far ville komme meg i møte, det gjaldt bare å være sterk og håpe han

En godværsøndag på tunet hos familien Stang. Therese står ved hagegjerdet. Olaug (med flekk på haka) sitter på alles favorittstein. Ole H. halvt skjult på Olaugs høyre side. Resten er venner på søndagstur.

kom i neste sving. Jeg gikk med lomme-lykten i hånden, men likte ikke å bruke den, ble liksom blendet. Når snøen kom ble det lettere, men avstanden fra Oppsal til Mariholtet var alltid like lang og veien fra Østmarkssetra like ensom.

Om sommeren trengte ingen å møte meg, men jeg ble veldig glad da min far møtte meg allikevel. Det var hester og kuer som gikk løse i grupper. De fleste hadde

bjeller. Jeg var veldig redd hester og likte ikke fremmede kuer. Våre bjeller kjente jeg igjen på lyden, så dem gikk jeg bare rolig forbi. De andre gikk jeg omveier i skogen for å komme forbi. Jeg pleide å studere heste- og kuspor etter at jeg hadde passert grinda ved bekken etter Sarabråten. Jeg hadde lenge ønsket meg sykkel. En dag sto en DBS med nett og utstyr i vedskjulet. Det var veldig stort. Så begynte det å gå sport i hvor fort jeg kunne sykle til Oppsal.

Legebesøk

Dr. Hauge på Bryn var vår huslege. Han kom flere ganger helt inn til Mariholtet på legebesøk. En gang kom han på ski seint på kvelden. Far holdt på å kveles av en veldig stor halsbyll. Mor hadde tidligere på kvelden vært på Sarabråten og ringt etter ham. Hun hadde fått beskjed av legen om å hente is i Elvåga. En liten operasjon ble utført i lampelys og med lommelykt. Det gikk bra det også.

Dersom vi trengte legehjelp, dyrlege eller annen hjelp måtte vi av sted til hus som hadde telefon. Om sommeren kunne

1952: Therese og en besøkende i hagen. Beboelseshuset «Hytta» i bakgrunnen. Bak Therese står én av flere syrinbusker.

Det er Olaug som sitter på berget nede på Tangen og venter på fiskenapp sammen med en besøkende. Odden som stikker ut rett over «Vika» for oss, er eiendomsgrensen mellom Mariholtet og Ellingsrud.

vi gå opp til Branntårnet eller ta båten og ro til Bjørndalen eller Gullsmeden. Om vinteren brukte vi Sarabråten. Hvis syke-transport ble påkrevet om vinteren, var korteste vei og beste løsning hest og slede til Rustadsaga via Bremsrud, og derfra med sykebil eller drosje til Aker sykehus.

De siste årene

Kafédriften tok slutt på Mariholtet under krigen, jeg tror det var i 1942. Det var så vanskelig å få tak i varer, På tross av det fortsatte gamle gjester å komme, men da til oss privat. Mange av dem ble våre beste venner. «Hytta» vi bodde i lå plassert i et naturskjønt område, - all bebyggelse på Mariholtet lå pent plassert og med god utsikt. Rundt husene var det god plass,

både til langbord ved veggen og en hvil på gressbakken. På Tangen nedenfor «Hytta» var det gode bademuligheter.

Det var sjelden det gikk en søndag uten besøk. Om vinteren, når det var gode skiforhold, kunne det være fullt av ski og staver langs veggene. De fleste hadde niste med, men min mor kokte allikevel en del kaffe. Det kunne bli trangt mange ganger, men vi syntes det var hyggelig å få besøk. Fint skiføre og ingen besøk, det var sjeldent. Turgåere og skiløpere regnet Oppsal-Mariholtet for å være en passe lang dagstur.

I 1948 eksproprieterte kommunen Mariholtet på grunn av drikkevannsrestriksjoner. I 1956 tok vårt opphold på Mariholtet ubønnhørlig slutt og vi flyttet til Økernbråten.